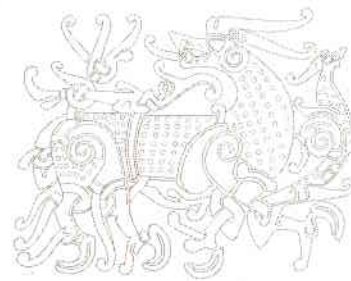


NEIL GAIMAN (n. 1960, Marea Britanie) este autor de romane, povestiri SF și fantasy, romane ilustrate, benzi desenate, teatru radiofonic și film. Cele mai celebre lucrări ale sale sunt seria BD *The Sandman* și cărțile *Pulbere de stele* (Arthur, 2012), *Coraline* (Arthur, 2014), *Noroc cu laptele* (Arthur, 2015), *Oceanul de la capătul aleii* (Paladin, 2013) și *Zei americani* (Paladin, 2014). Pentru scrierile lui, Gaiman a primit numeroase premii, printre care Hugo, Nebula, Bram Stoker, Medalia Newbery și Medalia Carnegie.

NEIL GAIMAN

## *Mitologie nordică*

Traducere din engleză  
de Alex Moldovan



**arthur**

**Vali:** Există doi zei cu numele de Vali. Unul e fiul lui Loki și al lui Sigyn, care devine lup și îl ucide pe fratele său, Narfi. Celălalt e fiul lui Odin și al lui Rind, conceput pentru a răzbuna moartea lui Balder.

**Valkirii:** „Cele care îi aleg pe morți”. Slujitoarele lui Odin, cele care strâng sufletele celor care mor vitejește pe câmpul de luptă și le aduc la Valhalla.

**Vanaheim:** Tărâmul tribului Vanir.

**Var:** Zeița căsătoriei.

**Ve:** Fratele lui Odin, fiul lui Bor și al Bestlei.

**Verdandi:** Una dintre norne. Numele ei înseamnă „devenire” și ea e cea care ne determină prezentul.

**Vidar:** fiul lui Odin. Un zeu tăcut și de încredere. Unul dintre pantofii lui e făcut din toate resturile de piele netrebuincioase rămase de la toți pantofii făcuți vreodată.

**Vigrid:** Câmpia unde va avea loc marea bătălie a Ragnarokului.

**Vili:** fratele lui Odin, fiul lui Bor și al Bestlei.

**Yggdrasil:** Arborele lumii.

**Ymir:** Prima ființă, un uriaș mai mare decât toate lumile, strămoșul tuturor uriașilor. Ymir a fost hrănit de cea dintâi vacă, Audhumla.

## Cuprins

|                                               |     |
|-----------------------------------------------|-----|
| <i>Introducere</i> .....                      | 7   |
| În rolurile principale .....                  | 13  |
| Înainte de început și după .....              | 19  |
| Yggdrasil și cele nouă lumi .....             | 27  |
| Capul lui Mimir și ochiul lui Odin .....      | 33  |
| Comorile zeilor .....                         | 39  |
| Meșterul constructor .....                    | 55  |
| Copiii lui Loki .....                         | 73  |
| Neobișnuita nuntă a Freyei .....              | 87  |
| Miedul poezilor .....                         | 103 |
| Călătoria lui Thor pe tărâmul uriașilor ..... | 127 |
| Merele nemuririi .....                        | 149 |
| Povestea lui Gerd și a lui Frey .....         | 165 |
| Partida de pescuit a lui Hymir și Thor .....  | 175 |
| Moartea lui Balder .....                      | 191 |
| Ultimele zile ale lui Loki .....              | 209 |
| Ragnarok: sfârșitul zeilor .....              | 223 |
| <i>Glosar</i> .....                           | 239 |

I

Înainte de început nu exista nimic – nici pământ, nici ceruri, nici stele, nici cer: era doar o lume încetoșată, fără formă, și lumea focului ce arde mereu.

La nord era Niflheim, lumea întunecată. Aici, unsprezece râuri otrăvitoare traversează ceața, toate izvorând din același puț aflat în centrul lumii, vârtejul ce vuieste numit Hvergelmir. Niflheim era mai rece ca gheața, iar ceața tulbure ce învăluia totul era apăsătoare. Cerul era ascuns de negură și pământul era umbrat de pâcla rece.

La sud era Muspell. Muspell era focul. Toate străluceau și ardeau acolo. Muspell era luminoasă, în vreme ce Niflheim era cenușie; era lavă topită, în vreme ce lumea ceții era înghețată. Tărâmul era cuprins de focul asurzitor al unui fierar; nu exista pământ solid, nici cer. Doar scânteii și jeturi de căldură, roci topite și tăciuni aprinși.

În Muspell, la marginea focului, unde ceața se transformă în lumină, unde se termină pământul, stătea Surtr, care exista dinaintea zeilor și stă acolo și acum. Are în mână o sabie în flăcări, iar lava ce clocotește și ceața înghețată sunt totuna pentru el.

Se spune că numai de Ragnarok, adică la sfârșitul lumii, își va părăsi Surtr postul. Va porni din Muspell cu sabia lui

în flăcări și va pârloli lumea, iar zeii vor pieri de mâna lui unul câte unul.

## II

Între Muspell și Niflheim era un vid, un loc gol al ne-ființei, un loc fără formă. Râurile din lumea ceții au curs în acest vid numit Ginnungagap, „golul ce se cascadează”. De-a lungul timpului, aceste râuri otrăvite s-au solidificat treptat, transformându-se în ghețari uriași, în zona dintre foc și ceață. Gheața aflată la nord de vid a fost acoperită de ceață înghețată și bucăți de grindină, dar în sud, unde ghețarii au ajuns pe tărâmul focului, tăciunii și scânteile din Muspell s-au întâlnit cu gheața, iar vânturile calde de pe tărâmul focului au făcut ca aerul de deasupra gheții să fie blând și plăcut ca o zi de primăvară.

Când gheața și focul s-au întâlnit, gheața s-a topit și în noile ape rezultate a apărut viața: o ființă mai mare decât lumile, mai mare decât orice uriaș care a existat sau va exista vreodată. Nu era nici mascul, nici femelă, ci amândouă deodată.

Această creatură a fost strămoșul tuturor uriașilor și își spunea Ymir.

Ymir n-a fost singura ființă vie ce-a apărut din topirea gheții: a mai fost și o vacă ciută, mai mare decât orice închipuire. Lîngea blocurile sărate de gheață ca să se hrănească și să se adape, iar laptele-i curgea în râuri din cele patru ugere. Cu laptele acesta s-a hrănit Ymir.

Uriașul a băut lapte și a crescut.

Ymir i-a spus vacii Audhumla.

Limba roz a vacii a scos la iveală oameni din blocuri de gheață: în prima zi doar părul unui bărbat, a doua zi capul, iar a treia zi s-a văzut tot corpul.

Era Buri, strămoșul zeilor.

Ymir s-a culcat și, în timp ce dormea, a născut: de la sub-suoara stângă a lui Ymir s-au născut un uriaș și o uriașă, iar din picioarele sale s-a născut un uriaș cu șase capete. Din acești copii ai lui Ymir se trag toți uriașii.

Buri și-a ales o nevestă pe una dintre aceste uriașe și împreună au avut un fiu, căruia i-au spus Bor. Bor s-a căsătorit cu Bestla, fiica unui uriaș, și împreună au avut trei fii: Odin, Vili și Ve.

Odin, Vili și Ve, cei trei fii ai lui Bor, s-au făcut mari. Pe măsură ce creșteau, au văzut în depărtare flăcările din Muspell și întunericul din Niflheim, dar au știut că fiecare dintre locurile astea ar fi însemnat pentru ei moartea. Cei trei frați erau prinși pentru totdeauna în Ginnungagap, marele gol dintre foc și ceață. Era ca și cum n-ar fi fost nicăieri.

Nu erau nici mare, nici nisip, nici iarbă, nici pietre, nici pământ, nici copaci, nici cer, nici stele. În momentul acela nu existau nici lumea, nici cerul, nici pământul. Golul nu era nicăieri: doar un loc pustiu ce aștepta să fie umplut cu viață și existență.

Era timpul creației. Ve, Vili și Odin s-au uitat unul la altul și s-au sfătuit despre ce trebuia făcut acolo, în vidul Ginnungagap. Au vorbit despre univers și despre viață și despre viitor.

Odin, Vili și Ve l-au ucis pe uriașul Ymir. Trebuiau s-o facă. Altfel n-ar fi putut crea lumile.

Acesta a fost începutul tuturor lucrurilor, moartea ce-a făcut posibilă viața.

L-au înjunghiat pe marele uriaș. Sângele s-a scurs din cadavrul lui Ymir în cantități inimaginabile; râuri de sânge sărat ca marea și gri ca oceanele s-au revărsat într-un potop atât de neașteptat, atât de puternic și atât de adânc, încât

i-a măturat și i-a înecat pe toți uriașii. (Un singur uriaș, Bergelmir, nepotul lui Ymir, și soția sa au supraviețuit, pentru că s-au cocoțat pe o cutie de lemn care i-a purtat ca o barcă. Toți uriașii pe care-i vedem astăzi și de care ne temem se trag din ei.)

Odin și frații lui au creat pământul din carnea lui Ymir. Au pus oasele lui Ymir unele peste altele și au făcut munții și stâncile.

Pietrele și pietricelele, nisipul și pietrișul pe care le vedeți, toate au fost dinții lui Ymir și fragmente de oase rupte și zdrobite de Odin, Vili și Ve în lupta cu uriașul.

Mările care înconjoară lumile? Toate au fost sângele și sudoarea lui Ymir.

Priviți spre cer: vă uitați în craniul lui Ymir. Stelele pe care le vedeți noaptea, planetele, toate cometele și stelele căzătoare sunt scântei ce s-au ridicat din focul din Muspell. Norii pe care îi vedeți ziua? Au fost cândva creierul lui Ymir, și cine știe ce gânduri au chiar și acum.

### III

Lumea e un disc plat, iar marea o înconjoară de la un capăt la altul. Uriașii trăiesc la marginea lumii, lângă mările adânci.

Pentru a-i ține în frâu pe uriași, Odin, Vili și Ve au ridicat un zid din genele lui Ymir și l-au amplasat în jurul centrului lumii. Au numit tărâmul din interiorul zidului Midgard.

Midgardul era pustiu. Ținuturile erau frumoase, dar nimeni nu străbătea pajiștile și nu pescuia în apele limpezi, nimeni nu explora munții stâncoși și nu se uita la nori.

Odin, Vili și Ve știau că o lume nu este lume dacă nu e locuită. S-au plimbat de colo colo în căutarea oamenilor,

dar n-au găsit pe nimeni. În cele din urmă, pe o limbă stâncoasă de la malul mării, au găsit doi bușteni aduși de maree și azvârlți pe țărm.

Primul buștean era un lemn de frasin. Frasinul este rezistent și frumos și rădăcinile lui se înfig adânc în pământ. Se cioplește cu ușurință, nu se rupe și nu crapă. Lemnul de frasin e bun pentru meșterit mânere la unelte sau sulite.

Al doilea buștean pe care l-au găsit pe plajă, atât de aproape de celălalt, încât mai-mai că se atingeau, era o bucată dintr-un ulm. Ulmul este frumos, iar lemnul lui e suficient de dur pentru a face din el scânduri și grinzi rezistente; poți construi o casă sau o sală din lemn de ulm.

Zei au luat cei doi bușteni. I-au ridicat pe nisip, la înălțimea unui om. Odin i-a ținut și le-a insuflat pe rând viață. De-acum nu mai erau niște bușteni neînsuflețiți pe plajă: acum erau vii.

Vili i-a înzestrat cu voință; i-a înzestrat cu inteligență și voință. Acum se puteau mișca și puteau avea dorințe.

Ve a cioplit buștenii. Le-a dat formă omenească. Le-a cioplit urechi, ca să poată auzi, și ochi, ca să poată vedea, și buze, ca să poată vorbi.

Cei doi bușteni stăteau pe plajă, doi oameni goi. Ve i-a cioplit unuia organe genitale masculine, în celuilalt i-a cioplit organe genitale feminine.

Cei trei frați au făcut haine pentru femeie și bărbat, cu care să se acopere și care să le țină de cald în aerul umed de pe plaja de la capătul lumii.

La sfârșit, le-au dat nume celor doi oameni pe care i-au creat: pe bărbat l-au numit Ask, sau frasin; pe femeie au numit-o Embla, sau ulm.

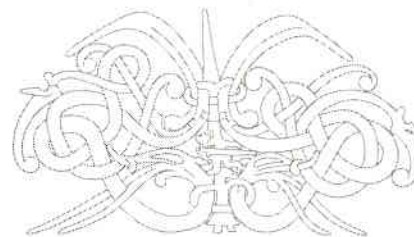
Ask și Embla au fost tatăl și mama noastră, ai tuturor: fiecare om își datorează viața părinților, părinților acestora și părinților părinților acestora. Dacă ne întoarcem în timp

suficient de mult, vedem că strămoșii noștri au fost Ask și Embla.

Embla și Ask au rămas în Midgard, la adăpostul zidului făcut de zei din genele lui Ymir. În Midgard și-au ridicat case ferite de uriași și monștri și de toate pericolele ce pândesc în ținuturile pustii. În Midgard și-au putut crește copiii în pace.

De aceea Odin e numit tatăl suprem. Fiindcă a fost tatăl zeilor și pentru că a suflat viață în buncii bunicilor bunicilor noștri. Fie că suntem zei sau muritori, Odin e tatăl nostru, al tuturor.

## YGGDRASIL ȘI CELE NOUĂ LUMI



**F**rasinul Yggdrasil e un frasin măreț, arborele perfect și cel mai arătos dintre toți și, de asemenea, cel mai mare. Crește între cele nouă lumi și le unește pe toate. Este cel mai voluminos dintre arbori și cel mai frumos. Vârfurile ramurilor sale se ridică deasupra cerului.

Este atât de mare, încât rădăcinile lui străbat în trei lumi și este hrănit de trei fântâni.

Prima rădăcină, și cea mai adâncă, pătrunde până în lumea subpământeană Niflheim, țărâmul ce există de dinaintea celorlalte țărâmuri. În centrul lumii întunecate este izvorul învolburat, Hvergelmir, care face un zgomot ca un ceainic în clocot. În apele lui trăiește dragonul Nidhogg, care roade fără încetare rădăcina din adâncuri.

Cea de-a doua rădăcină pătrunde în țărâmul uriașilor gheții, în fântâna lui Mimir.

Pe cele mai înalte ramuri ale arborelui lumii așteaptă un vultur care știe multe lucruri și un uliu care s-a cocoțat între ochii vulturului.

O veveriță pe nume Ratatosk trăiește pe ramurile copacului lumii. Duce mai departe bârfele și mesajele de la Nidhogg, înfiorătorul mâncător de cadavre, până la vultur și înapoi. Veverița îi păcălește pe amândoi și se amuză stărnindu-le furia.

Există patru cerbi care pasc pe ramurile uriașe ale arborelui lumii, devorând frunzele și scoarța. La baza arborelui o sumedenie de șerpi mușcă din rădăcini.

Te poți urca în arborele lumii. De acest copac s-a spânzurat Odin ca un gest de sacrificiu, transformând arborele lumii într-o spânzurătoare, el devenind zeul spânzurătorii.

Zei nu escaladează arborele lumii. Ei circulă între lumi folosindu-se de Bifrost, podul-curcubeu. Numai zeii pot traversa curcubeul; podul le-ar pârjoli picioarele uriașilor gheții care ar încerca să se cațăre până în Asgard.

Cele nouă lumi sunt următoarele:

Asgard, casa tribului Aesir. Aici își are Odin căminul.

Alfheim, locul în care trăiesc elfii luminii. Elfii luminii sunt frumoși ca soarele sau stelele.

Nidavellir, numită uneori și Svartalfheim, unde piticii (cunoscute și ca elfii întunericului) trăiesc în adâncul munților și-și construiesc remarcabilele creații.

Midgard, lumea femeilor și bărbaților, lumea care ne este cămin.

Jotunheim, tărâmul bântuit de uriașii gheții și de uriașii muntelui, unde aceștia trăiesc și unde-și au palatele.

Vanaheim, unde locuiește tribul Vanir. Cei din clanurile Aesir și Vanir sunt zei uniți prin tratate de pace și mulți dintre zeii din tribul Vanir trăiesc în Asgard, alături de cei din tribul Aesir.

Niflheim, lumea întunecată a cețurilor.

Muspell, lumea focului, unde sălășluiește Surtr.

Și mai este tărâmul numit după conducătorul lui: Hel, unde ajung morții care nu au murit luptând vitejește.

Ultima rădăcină a arborelui lumii ajunge într-un izvor de pe tărâmul zeilor, Asgard, căminul tribului Aesir. Zeii țin sfat aici în fiecare zi și tot aici se vor întâlni în ultimele zile ale lumii, înainte de-a porni la lupta finală de Ragnarok. Izvorul este numit fântâna lui Urd.

Există trei surori, nornele, fecioarele înțelepte. Ele se îngrijesc de fântână, se asigură că rădăcinile lui Yggdrasil sunt acoperite cu noroi și îngrijite. Fântâna îi aparține lui Urd; ea este soarta și destinul. Ea reprezintă trecutul. Cu ea stau Verdandi – numele ei înseamnă „devenire” – și reprezintă prezentul și Skuld, al cărei nume înseamnă „ceea ce este plănuit” și domeniul ei e viitorul.

Nornele decid ce se va întâmpla în viața ta. Mai există și alte norne pe lângă cele trei. Norne uriașe și norne elfi, norne pitice și norne din tribul Vanir, norne bune și norne rele, iar soarta îți e decisă de acestea. Unele norne le oferă oamenilor o viață bună, altele o viață grea sau o viață scurtă sau una complicată.

Ele îți modelează soarta, acolo, lângă fântâna lui Urd.